

Udfordringer ved diagnosticering af depression hos somatisk syge ældre

Karen Andersen-Ranberg MD, PhD
Geriatrisk afd. OUH, Region Syddanmark
Epidemiologi, IST, Syddansk Universitet

Hvad ved vi om depression hos ældre?

Hyppigt ved kroniske sygdomme og ved funktionstab

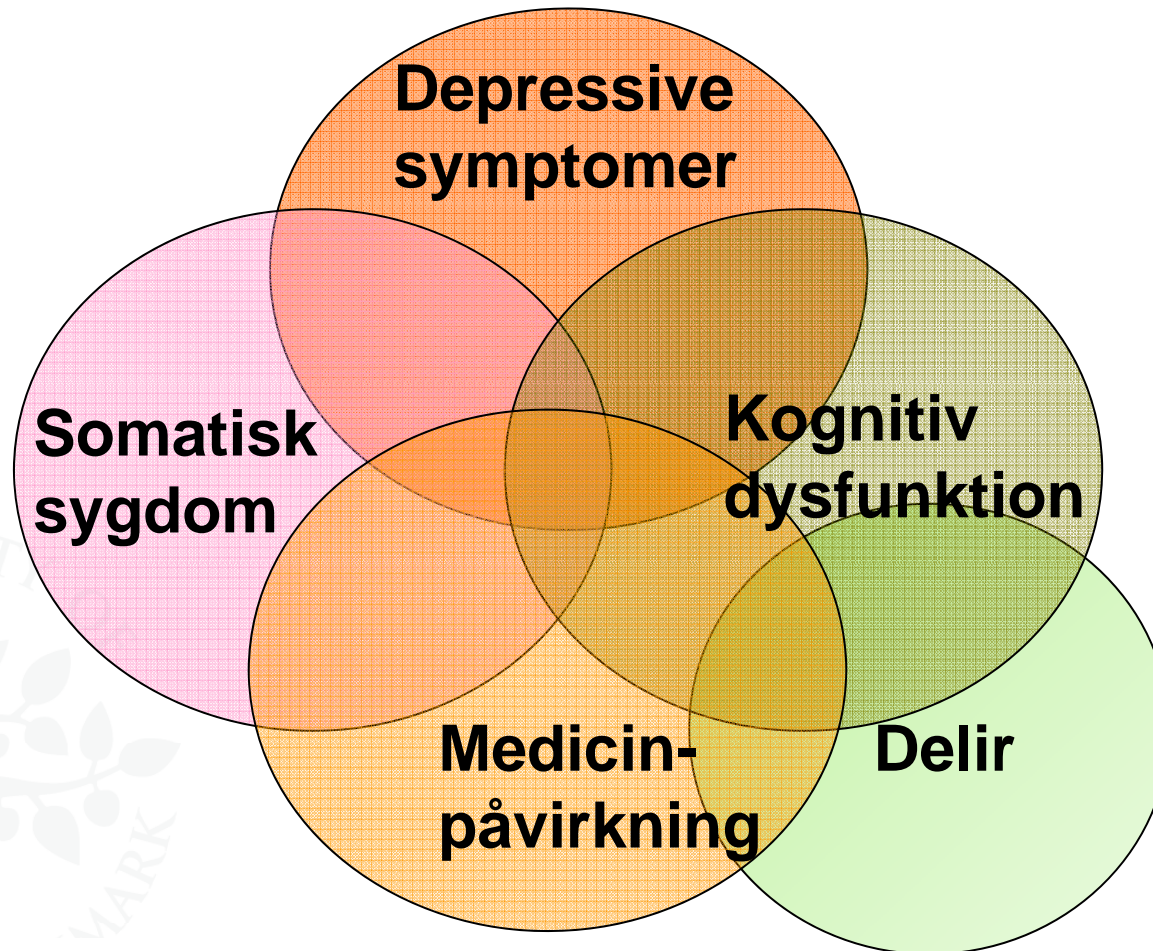
- Diabetes
- Hjerter-kar sygdom
- Cancer sygdom
- Sygdomme i bevægeapparat/hoftebrud
- Blodpropper i hjernen

Ældre med kroniske sygdomme og depression har....

- Dårligere selv-vurderet helbred
- Dårligere funktionsniveau
- Flere legemlige symptomer
- Flere indlæggelser og mere hjemmehjælp

Den ældre patient er en diagnostisk udfordring

Uddrag af diagnostiske kriterier for depression (DSM-IV)

Kernesymptomer:

- Forsænket stemningsleje
- Tab af interesser eller glæde ved aktiviteter

Følgesymptomer:

- Nedsat energi eller træthed
- Vægtændringer eller ændret appetit (+/-)
- Søvnproblemer (sover mere/sover dårligere)
- Psyko-motorisk agitation eller hæmning
- Følelse af at være værdiløs eller have skyldfølelse(r)
- Nedsat koncentrationsevne, tænkeevne eller rådvildhed
- Tilbagevendende tanker om døden, suicidale tanker

Kan der være somatiske forklaringer?

- Forsænket stemningsleje
  - Kroniske smerter? Problemer i familien? Boligskift? Dødsfald?
- Nedsat energi og træthed
  - Smerter? Muskelsvækkelse? Hjertesvigt? Stofskiftesygdom?
- Tab af interesser
  - Reduceret syn? Reduceret hørelse? Nedsat mobilitet af legemlige årsager? Demens?
- Vægtændringer – Appetitændringer (+/-)
  - Legemlig sygdom? Insufficient kost? Smagløs mad fra madserviceordningen? Aleneboende, uden selskab
- Søvnproblemer
  - Hyppige opvågninger pga. natlig vandladning?

Kan der være somatiske forklaringer? (2)

- Psykomotoriske agitation eller hæmning
  - Hæmning: Smerter i bevægeapparatet? Medicin med CNS påvirkning? Det "stille" delir?
  - Agitation: Sygdom med bevægeforstyrrelser, medicin (neuroleptika) Delir?
- Følelse af at være værdiløs eller have skyldfølelse(r)
  - ?
- Nedsat koncentrationsevne, tænkeevne eller rådvildhed
  - Lægens spørgsmål og ord? Det går for hurtigt? Nedsat hørelse? Demens? Informationsmængden for stor? "Er det kræft, doktor?" Medicin? Det "stille" delir?
- Tilbagevendende tanker om døden, suicidale tanker
  - Mere almindeligt i denne aldersgruppe end blandt yngre?

Den ældre patient er en udfordring, fordi ældre patienter ofte...

- ▶ ...har flere sygdomme med symptom-overlap
- ▶ ...præsenterer sig med atypiske symptomer
- ▶ ...sjældent selv erkender en depression
- ▶ ...somatiserer sine symptomer, fx smerte, svimmelhed
- ▶ ...misforstås af omgivelserne, som slår det hen (tabuiserer)
- ▶ ...behandles af et system, der ikke altid er "gearet" til den ældre comorbide pt. med depressive symptomer

Når den geriatriske patient møder de sundhedsprofessionelle

→ **Primær sektor** - Hos den praktiserende læge:

Teori: den holistiske tilgang

Praksis: 10 min. konsultationstid!! Hvad kan man nå?

Sekundær (somatisk) sektor:

Indlagt: Man skal være (meget) legemlig syg => udredning opstartes, fortsættes evt. ambulant

Ambulant: Organ-specifikke afdelinger => er organet sygt eller ej?

→ Geriatriske ambulante: holistisk, men for få afdelinger!

Hvornår skal man mistænke en depression?

1. Når man ikke kan finde noget legemligt abnormt
2. Når pt. ser for velplejet ud i forhold til de mange legemlige klager
3. Når der er en vis agitation og vredladsenhed
4. Når pt. er tidskrævende og rigeligt snakkende
5. Når pt. kommer for 5.te gang og man registrerer en følelse hos sig selv, at *"pt. hænger én langt ud af halsen!"*
6. Når andre personalegrupper observerer tristhed i nære situationer (ex. fysioterapeut)

ypiske præsentationer af depressioner hos æld

Torpdahl og Gulmann 2003

Neurotiform:

angst, appellerende, egocentrisk, hypokondrisk

Eretisk:

negativistisk, afvisende, anklagende

Somatoform:

smerteklager, svimmelhedsklager, gangforstyrrelser

Dementoform:

opgivende, regredieret, hjælpeløs

Klassisk:

håbløshed, skyld, ringhed, hæmning

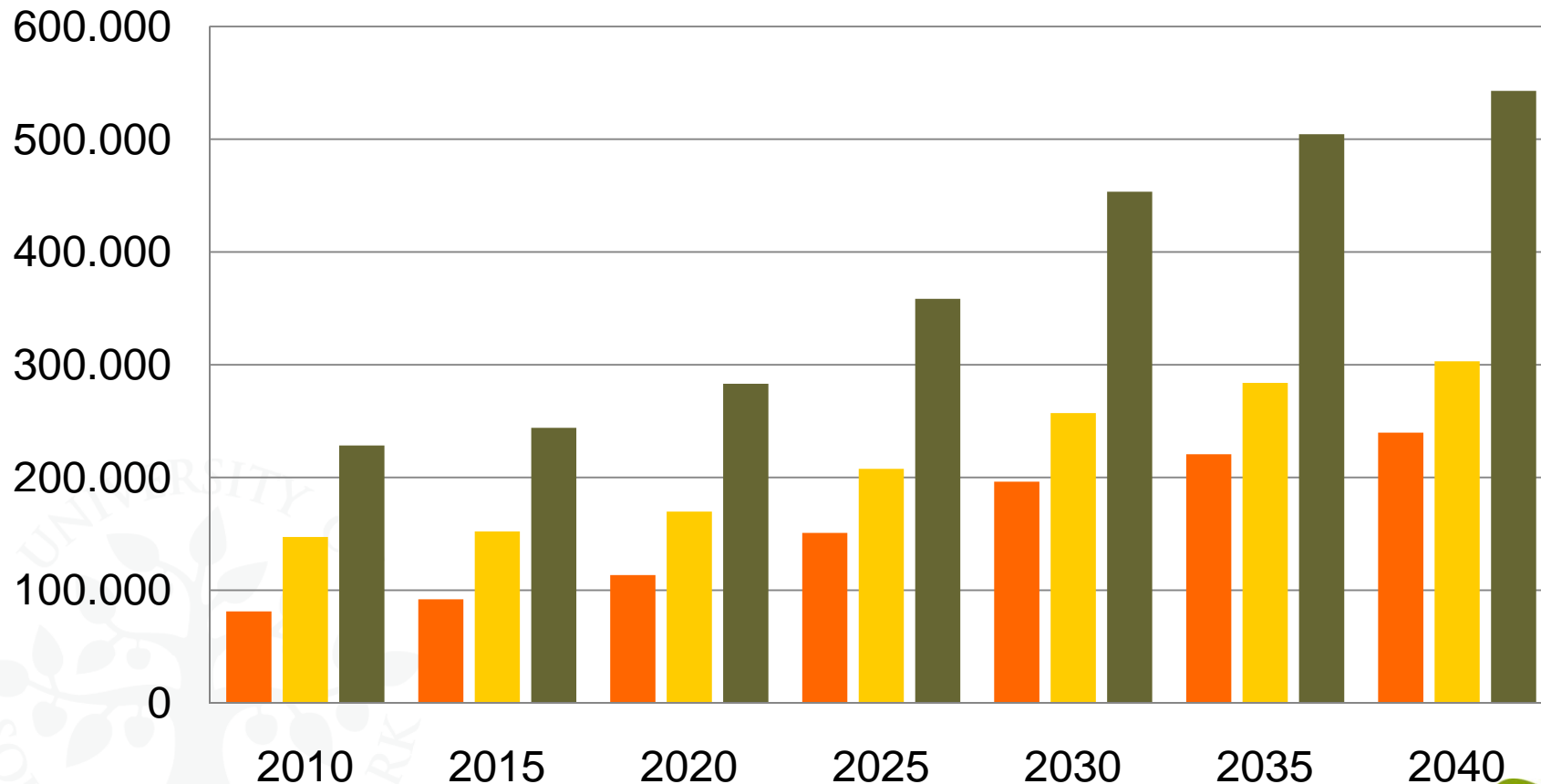
Den geriatriske comorbide patient med depression er en udfordring!

Og den bliver endnu større i fremtiden!!

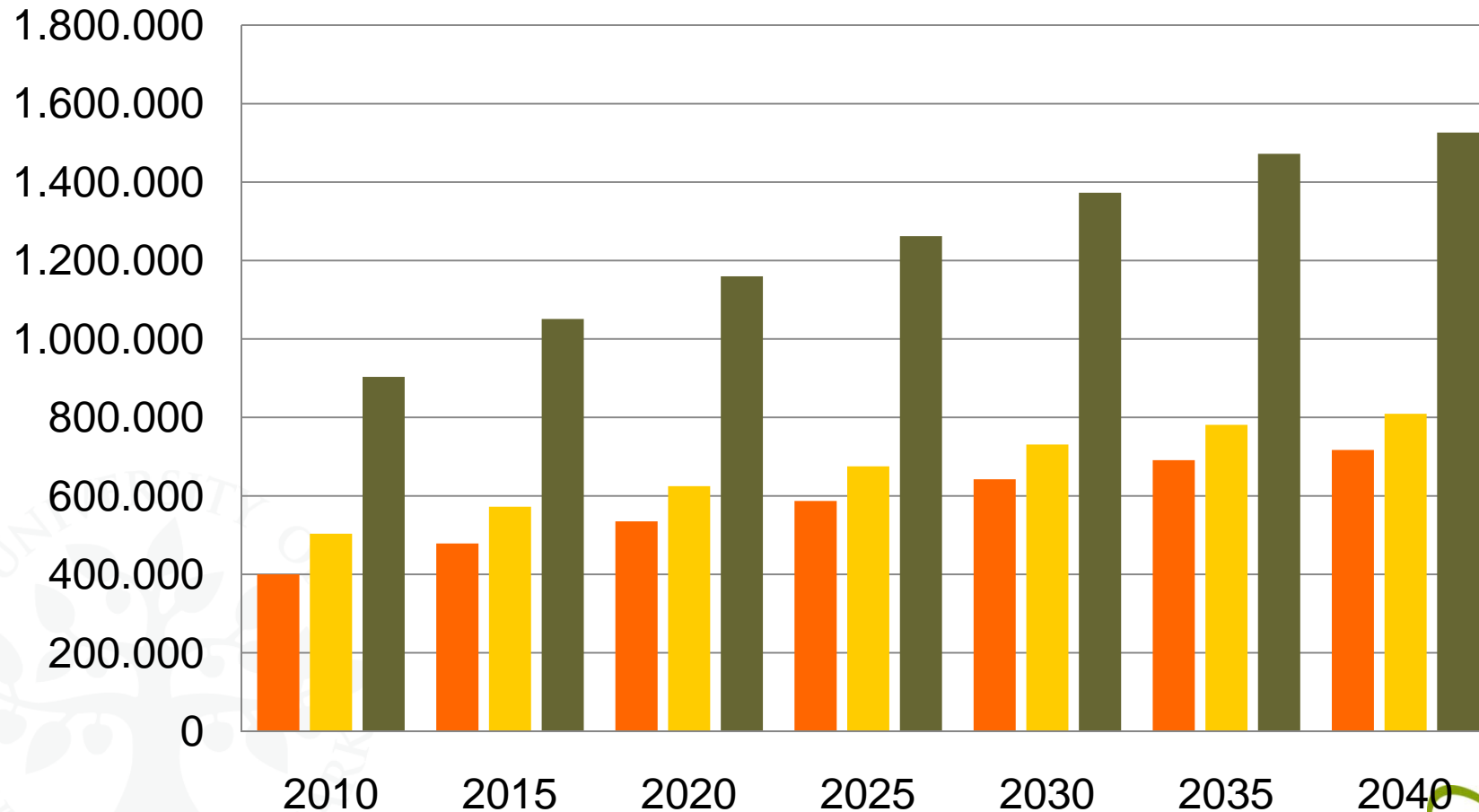
Befolkningsfremskrivning 2010-2040 Danmark 80+-årige mænd, kvinder, totalt

■ Mænd 80+år ■ Kvinder 80+år ■ Total 80+år

Befolkningsfremskrivning 2010-2040 Danmark 65+ årige, mænd, kvinder og totalt

OUH
Odense Universitetshospital
Svendborg Sygehus

■ Mænd 65+ år

■ Kvinder 65+ år

■ Total 65+ år

